

Milletlerarası Adalet Divanı Statüsünün 36 ncı maddesinin ikinci fıkrasında derpiş olunan ve hukuki ihtilâfların halli hususunda Divanın kaza hakkını önceden tanımayı gerektiren ihtiyari kayda katılmak hakkındaki 5047 sayılı Kanunun yeniden temdidine dair kanun lâyihası ve hariciye ve Adliye encümenleri mazbataları (1/136)

T. C.

Başvekâlet

Kanunlar ve Kararlar

Tetkik Dairesi

Sayı : 71 - 550/890

1. İV. 1957

Türkiye Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisiğine

Milletlerarası Adalet Divanı Statüsünün 36 ncı maddesinin 2 nci fıkrasında derpiş olunan ve hukuki ihtilâfların halli hususunda Divanın kaza hakkını önceden tanımayı gerektiren ihtiyari kayda katılma hakkındaki 5047 sayılı Kanunun yeniden temdidine dair Hariciye Vekâletince hazırlanan ve Yüksek Meclise takdimi İcra Vekilleri Heyetince 13 . III . 1957 tarihinde kararlaştırılan kanun lâyihasının esbabı mucibesıyla birlikte sunulduğunu saygılarımla arz ederim.

Başvekil

A. Menderes

ESBABI MUCİBE

26 Haziran 1945 tarihinde Sanfransisko'da akdedilip tarafımızdan da imza edilmiş olan Birleşmiş Milletler Anlaşması ile Milletlerarası Adalet Divanı Statüsü 15 Ağustos 1945 tarihli ve 4801 sayılı Kanunla tasdik olunmuştur.

Milletlerarası Adalet Divanı Statüsünün 36 ncı maddesinin 2 nci fıkrasında «işbu Statüye taraf olan Devletler; her hangi bir zaman, aynı vecibeyikabul eden her hangi başka bir Devlete karşı, mevzu aşağıda gösterilmiş olan hukuki mahiyette ihtilâfların hepsi hususunda Divanın kaza hakkını bi-hakkın ve özel anlaşma olmaksızın, mecburi olarak tanıdıklarını beyan edebilirler.» denilmektedir. Divanın mecburi kaza hakkının tanınmasını icabettiren hukuki mahiyetteki ihtilâflar şunlardır :

- a) Bir andlaşmanın tefsiri;
- b) Devletlerarası hukuka ait her husus;
- c) Sabit olduğu takdirde, Milletlerarası bir taahhüdün ihlâlini teşkil edebilecek olan bir vakanın gerçekliği;
- d) Milletlerarası bir taahhüdün ihlâlini icabettirdiği tazminatın mahiyet veya vüsatı.

Yukarda tadadedilen hukuki ihtilâflarda Milletlerarası Adalet Divanının mecburi kaza hakkını tanımak hususunda yapılacak beyanlar Statüye taraf olan devletler için tamamen ihtiyari bir mahiyettedir.

Aynı maddenin 3 ncü fıkrasında bu beyanların kayıtsız şartsız olarak yahut müteakibiyyet şartıyla birkaç veya bâzı devletlerce veya muayyen bir müddet için yapılabileceği tasrih edilmektedir.

Birleşmiş Milletler prensiplerine samimî surette bağlı bulunan ve Milletlerarası ihtilâfların sulh yolu ile halli hususunda Hükümetimizin ötedenberi sarf ettiği gayretlerin tabii neticesi ve Statünün kabul ettiği umdelerin tarafımızdan benimsenmesinin bir ifadesi olarak Statünün 2 nci fıkrasında derpiş edilen hususlarda Divanın mecburi kaza hakkının beş yıl müddetle tarafımızdan tanınması 12 Mayıs 1947 tarihli ve 5047 sayılı Kanunla kabul ve tasdik edilmiştir.

22 Mayıs 1952 tarihinde müddeti biten bu kanun 10 Mart 1954 tarihli ve 6357 sayılı Kanunla 22 Mayıs 1952 tarihinden itibaren beş yıl müddetle temdid edilmiştir.

Milletlerarası hâdiselerin süratle inkışafı müvacehesinde zuhuru muhtemel birtakım vaziyetleri önceden karşılamak ve milletlerarası ihtilâfların sulh yolu ile hallini istihdaf eden prensiplere bağlılığımızı teyit maksadiyle bahis konusu ihtiyari kayda iltihakımızın, 22 Mayıs 1957 tarihinden itibaren daha beş yıllık bir müddet temdidini için ilişik kanun lâyihası hazırlanmıştır.

Hariciye Encümeni mazbatası

T. B. M. M.

Hariciye Encümeni

Esas No. 1/136

Karar No. 24

29 . V . 1958

Yüksek Reisliğe

Milletlerarası Adalet Divanı Statüsününün 36 nci maddesinin ikinci fıkrasında derpiş olunan ve hukuki ihtilâfların halli hususunda Divanın kaza hakkını önceden tanımayı gerektiren ihtiyari kayda katılmak hakkındaki 5047 sayılı Kanunun yeniden temdidine dair kanun lâyihası, ilgili Hükümet temsilcilerinin iştirakiyle encümemizde tetkik ve müzakere olundu.

Gerek esbabı mucibede zikredilen hususlar ve gerekse Hükümet temsilcilerinin verdikleri izahat encümemimizce de muvafık görüldüğünden lâyiha aynen ve ittifakla kabul edildi.

Havalesi gereğince Adliye Encümenine tevdi buyurulmak üzere Yüksek Reisliğe saygıyla sunulur.

Hariciye En. Reisi

Izmir

M. Çavuşoğlu

Adana

H. Eroğlu

Antalya

B. Onat

Bursa

Y. Teksel

Mazbata Muharriri

Kastamonu

B. Aktaş

Ankara

B. Ecevit

İmzada bulunamadı

Antalya

A. Tokuş

İmzada bulunamadı

Çanakkale

N.F. Alpkartal

İmzada bulunamadı

Çanakkale

H. Alyot

Çorum

S. Baran

Giresun

H. Bozbağ

Hatay

İ. Ada

İmzada bulunamadı

İstanbul

N. Tılabar

İzmir

İ. Sipahioğlu

Manisa

H. Bayır

Mardin

H. R. Tankut

İmzada bulunamadı

Nevşehir

M. H. Ürgüblü

Sivas

E. İmer

Çankırı

A. K. Barlas

İmzada bulunamadı

Çorum

K. Terzioğlu

Giresun

M. Şener

Hatay

A. Ş. Devrim

İzmir

N. Pınar

Kars

T. Göle

Kırklareli

Ş. Bakay

Mardin

V. Dizdaroğlu

Muğla

N. Özsan

İmzada bulunamadı

Sivas

N. Çubukçu

Sivas

H. Değer

Urfa

E. M. Karakurt

Adliye Encümeni Mazbatası

T. B. M. M.
Adliye Encümeni
Esas No. 1/196
Karar No. 43

31 . V . 1958

Yüksek Reisliğe

Milletlerarası Adalet Divanı Statüsünün 36 ncı maddesinin ikinci fıkrasında derpiş olunan ve hukuki ihtilâfların halli hususunda Divanın kaza hakkını önceden tanımayı gerektiren ihtiyari kayda katılmak hakkındaki 5047 sayılı Kanunun yeniden temdidine dair kanun lâyihası dosya meyanında bulunan Hariciye Encümeni mazbatasıyla birlikte encümenimizce tetkik ve müzakere edildi:

Kanun lâyihasının esbabı mucibesinde dermeyan edilen hususlar encümenimizce de muvafık görüldüğünden lâyiha aynen ve ittifakla kabul edildi.

Umumi Heyetin tasvibine arz edilmek üzere

Yüksek Reisliğe sunulur.

Adliye Encümeni Reisi	Bu Mazbata M.	
Aydın	Manisa	
C. Ülkü	Â. Akin	
Kâtip		
Sakarya	Aydın	Bursa
T. Barış	N. Geveci	H. Bayrı
İçel	İzmir	İzmir
M. Dölek	N. Davran	E. Kavur
Mardin	Ordu	Rize
M. K. Boran	Z. Kumrulu	M. Önal
Sakarya	Yozgad	Kütahya
N. Kirişcioğlu	M. Ataman	S. S. Nasuhoğlu
Balıkesir	Gaziantep	İsparta
V. Asena	A. Şahin	S. Bülgiç

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

Milletlerarası Adalet Divanı Statüsünün 36 ncı maddesinin 2 nci fıkrasında derpiş olunan ve hukuki ihtilâfların halli hususunda Divanın kaza hakkını önceden tanımayı gerektiren ihtiyari kayda katılma hakkındaki 5047 sayılı Kanunun yeniden temdidine dair kanun lâyihası

MADDE 1. — Milletlerarası Adalet Divanı Statüsünün 36 ncı maddesinin 2 nci fıkrasında derpiş olunan ve hukuki ihtilâfların halli hususunda Divanın kaza hakkını önceden tanımayı gerektiren ihtiyari kayda katılma hakkında olup 6357 sayılı Kanunla beş yıl temdidedilmiş bulunan 12 Mayıs 1947 tarihli ve 5047 sayılı Kanun, yeniden beş yıl müddetle temdidedilmiştir.

MADDE 2. — Bu kanun 23 Mayıs 1957 tarihinde meriyete girer.

MADDE 3. — Bu kanunun hükmünü icraya İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

13 . III . 1957

Başvekil
A. Menderes
Devlet Vekili ve
Millî Müdafaa V. V.
S. Ergin

Devlet Vekili
M. C. Bengü
Devlet Vekili
E. Kalafat

Devlet Vekili	Adliye Vekili
C. Yardımcı	H. A. Göktürk
Millî Müdafaa Vekili	Dahiliye Vekili
—————	N. Gedik
Hariciye Vekili	Maliye Vekili
—————	H. Polatkan
Maarif Vekili	Nafia Vekili ve
A. Özel	Hariciye V. V.
İkt. ve Ticaret Vekili	• E. Menderes
A. Aker	Sıh. ve İç. Mua. Vekili
Güm. ve İnh. Vekili	N. Köres
H. Hüsman	Ziraat Vekili
Münakalât Vekili	E. Budakoğlu
A. Demirer	Çalışma Vekili
İşletmeler Vekili	M. Tarhan
S. Ajaoğlu	